

רדיו חזק

כבר 53 שנים יש לתוכניותינו, של ד"ר יצחק נוי, מהשדרים הפופולריים ברדיו - שיעורי האזנה גבוהים ביותר. בשיחות ועידה רדיופוניות הוא משדר, יחד עם מומחים בתחומם, דיונים בנושאים אקטואליים, ומציג ידיעות בולטות מעיתוני העולם המערבי. הוא ממשיך לרתק את מאזיניו אך גם מרצה רבות ברחבי הארץ בתחומים שונים | **יעל חן**

דודתי האהובה אסתר בלוך מחיפה, שתהיה בת 100 בחודש יוני הקרוב, לא עונה על טלפונים בשבת בבוקר. דממת אלחוט מן השעה שמונה ועד לשעה עשר: היא מקשיבה זה שנים לתוכנית של ד"ר יצחק נוי, "שבת עולמית", ואיש לא יפריע לה בהאזנה הזאת. כך גם אני, ועוד אנשים רבים אחרים. זוהי אחת התוכניות בעלות שיעורי ההאזנה הגבוהים של תאגיד כאן 11, ומתברר שגם פרנסי התאגיד הבינו היטב שמדובר בתוכנית מנצחת - אחרי שד"ר נוי יצא לגמלאות, הם ביקשו שיחזור להמשיך ולשדר את התוכנית המוצלחת שלו.

מה יש בה בתוכנית הזו שכל כך שובה אוזן ולב? חלקה הראשון מוקדש לנושא אקטואלי, משהו שקשור להיסטוריה של קום המדינה, או לעיתון שיצא אי-אז בימים באירופה, אישיות שמלאו כך וכך שנים למותה או לפעילותה. לא פעם מדובר במשהו שקשור בהווה, בקיבוץ שמלאו לו איקס שנים או בספר על מאורע משמעותי בדברי ימי חיינו התזזיתיים. חלקה השני של התוכנית מוקדש לכותרות ולמאמרים מעיתונים שונים, כמו הגני יורק טיימס, או כתב העת הנחשב SCIENCE, לה מונד הצרפתי, New England Journal of Medicine ועוד. ד"ר נוי בורר בקפידה את נושאי השידור, החל בבריאות, עבור בפוליטיקה וכלה במחקר או בהמצאה שתפסו את עינו. השידור הוא בן שעותיים, והתוכנית מוקלטת בשבת בבוקר באולפנים של כאן 11 הנמצאים בפאתי מודיעין. ד"ר נוי יושב באולפן, את מכנסיו תומכים שלייקעס, שכבר הפכו לסימן ההיכר שלו, מולו, מעבר לזכוכית, שתי טכנאיות חביבות. לראשו אוזניות, על השולחן מחשב הסופר את שניות השידור ומורה לו מתי תם הזמן, ומכשיר טלפון שבו הוא משוחח עם המרואיינים המנהלים איתו שיחות ועידה. השידור מופסק מדי פעם לאתנחתא מוזיקלית ולפרסומות.

נוי בן 77, נשוי לגורית, שאף היא מחזיקה בתואר דוקטור ומתמחה בנושא העיוורון. היא אף אחראית, בין שאר מטלותיה שחלקן יפורטו בהמשך, לענות על מיילים במקומו של בעלה, וגם להתכתב בווטסאפ במקומו. הוא ממש לא רוצה לדעת איך משתמשים בו. לשניים בן אחד, הם מתגוררים במושב נטעים, בבית שבו גדל ד"ר נוי המכונה איציק, ושלדבריו "כנראה ההורים עשו אותי בבית הזה". לשיחה איתי הוא יוצא מהאולפן טרוט עיניים. "לא ישנתי כל הלילה", הוא מסביר, "כי את התוכנית אני מכין לגמרי לבד. אין לי תחקירנים, אני מחליט על נושא, לפעמים מגיעות אליי הצעות, אבל בדרך כלל אני בוחר מה לשדר. אני מתחיל לעבוד בעצם מהרגע שסיימתי תוכנית אחת ששודרה ביום שבת, וכבר נמצא בתכנון מהיר לשבת הבאה".

אבל למה אתה לא ישן בלילה לפני השידור?
"אני סוקר כל הלילה את העיתונים בכל מיני תחומים. משמח אותי להיות הראשון שמספר על מאמר בניו יורק טיימס ולדעת שאפילו בארצות הברית עוד לא קראו אותו לפני... ששם עוד לא התעוררו... אני חורש את האינטרנט וקורא עשרות כתבות בכל מיני שפות".

איך זה מתיישב, אני שואלת, עם העובדה שאשתך עונה על הווטסאפים ועל המיילים שלך? "באינטרנט אני מתמצא באופן יוצא מהכלל", הוא עונה. "למזלי, כשכתבתי את הדוקטורט בבוסטון, לשם הגענו לשבע שנים, זה היה כמובן לפני עידן האינטרנט. ובעבודת הדוקטורט, אתה מצליב ידיעות. תאוריות. מחקרים. זאת כדי להגיע לנקודה שאתה מחפש. או נושאי ההצלבה והחיפושים האלה מוכרים לי. נורית מנהלת את המשרד שלי, כי אין לי סבלנות לזה. ואני, לומר את האמת, גם קצת עייף. העול הוא קשה. אני עובד על התוכנית שעות ארוכות, חייב להוציא תחת ידי מוצר מוגמר שיצדיק את שיעורי ההאזנה הגבוהים שזכיתי להם. זה גם לא מותר לי בכלל זמן לכתוב ספרים, מה שעשיתי פעם באהבה, ספרים שהוקדשו לילדים, למבוגרים".

עדיין רלוונטי

הפורמט של התוכנית קבוע: לחלק הראשון ד"ר נוי מזמן אך ורק שלושה מומחים, השידור חף לחלוטין מעריכה או מהתערבות, כל מרואיין מקבל זמן שיחה, וזה אומר שביום שישי נוי מטלפן אל המרואיינים העתידיים, חוזר על עיקרי הדברים שלשמם יועלו לשידור למחרת. הוא עובר איתם על השאלות, ודוחה בכל תוקף בקשות להגעה אישית של מרואיין לאולפן. "אני לא מזמין מרואיינים לאולפן, כי אני מעדיף שיחת ועידה טלפונית", הוא אומר. "היה אצלי פעם ד"ר אורי מילשטיין, ההיסטוריון, שהתעקש להגיע להקלטה. הוא היסטוריון מצוין וגם פרובוקטור. השתלטתי עליו בקלות".

ד"ר נוי, ראוי לציין, נהנה מאוד מעבודתו הממושכת, 53 שנים, ומאוד שמח שהשעה השבתית שלו צמחה לשעתיים. "לפני כמה שנים הושעתי לשבועיים", הוא מספר, "בגלל משפט שאמרת על הבדואים. המערכת הוצפה במכתבים נועמים של מאוינים שדרשו את השבתי המיידית. הופתעתי ושמחתי לדעת שהקהל מאזין לי! גם בארץ, גם בחו"ל. הפתעה נוספת הייתה עוד לפני התקריט. "כשהוקם התאגיד לפני שלוש שנים, חשבו שם שה'זקנים' - כלומר אני, גדעון הוד, מושיק תימור ואחרים - כבר לא רלוונטיים. והנה, התברר להם שכולנו אווזים בשיעורי האזנה גבוהים במיוחד. וכלי מאוינים הרי הרדיו אינו אלא תיבת מתכת. כשרצו להפסיק את עבודתי, אגב, לא התחננתי על חיי. אני מכיר מחזות קורעי לב של אנשים שמוצאים עצמם יוצאים לפנסיה ונאבקים על חצי שנה נוספת. הכבוד שלי הוא לא פונקציה בכלל, ובפרט בשידורים. אם אני טועה - אני מתנצל. אני גם לא מתווכח עם המרואיינים, ולא אומר מה שמצפים ממני להגיד. וכבר שנים שלא מעניין אותי מה יחשבו עליי".

את דרכו כשדר רדיו החל במקרה. "אחרי הצבא התחלתי ללמוד היסטוריה באוניברסיטה בירושלים", הוא מספר, "וחברים אמרו לי שבקול ישראל מחפשים אנשים בעלי קול רדיופוני. אני בעל קול המוגדר, כנראה, כ'בס בריטון'. כנראה, כי אין לי אוזניים מוזיקליות. כך או כך, עברתי בחינות, שידרתי עם גדולי הדור ההוא, ולא העליתי אז על דעתי שזו תהיה הקריירה שלי. התוכנית שבת עולמית עברה גלגולים שונים. היא החלה כתוכנית שבועית ברשת א', שבה סקרתי קטעי עיתונות מהמערב בנושאי חברה ופוליטיקה, ארכיאולוגיה ומדע. לאחר מכן שידרתי ברשת ב' תוכנית בשם השעה הבינלאומית, בצד תוכנית שחר שנקראה אור ראשון".

למושב חזרו ד"ר נוי ורעייתו אחרי שבע שנים בבוסטון ועוד עשר שנים שבהן התגוררו בירושלים, עת עבד בקול ישראל. "חזרתי להיות עם אמי", הוא מסביר, "שעדיין טיפחה את המשק כשאנחנו היינו בחו"ל. יש לנו שם מטעי זיתים שנורית מטפלת במסיק שלהם ובהפקת השמן. אבל לחיות מזיתים אי-אפשר. מבחוץ, זה נראה מאוד נחמד לגור במושב. אבל כמו שאמרו הסופרים הצרפתיים, 'לגור ליד האדמה לא הופך אותך בהכרח לבן אדם טוב', מה גם שרוב

מי שמתגוררים היום במושב בנו בתים יפים, אין להם קשר לחקלאות, והם לא יודעים להבדיל בין עץ תפוז לפרה".

מתחייב ומבצע

נוסף על עבודתו ברדיו, ד"ר נוי מרצה ברחבי הארץ על היסטוריה יהודית, על מלחמת העצמאות, על היסטוריה אמריקאית, על שושלות רוסיות ועוד. "לפעמים", הוא אומר, "מתחשק לי להיכנס למיטה ולא לצאת ממנה. אבל אני אדם שמתחייב ועומד במילתו, מתחייב ומבצע. וכל זמן שתהיה האזנה לתוכנית והאלצהיימר עוד לא החל להכות בי והזיכרון שלי עדיין טוב מאוד - אני כאן".

יש משהו שקשה לך בו בעת שידור?

"כשאני מדבר עם המרואיינים ביום שישי, יום לפני השידור, אני מסביר להם שבסוף השעה, לכל אחד יש כמה שניות, והדגש הוא על שניות, לתת סיכום למאזינים; משפט אחד שהמאזינים ייקחו איתם לדרך. אבל, לצערי, זה לא מצליח. אני חייב לקטוע אותם, כי הכול ממוחשב. על מסך מולי הדקות מתרוצצות, וברור לי שאם אני לא אקטע אותם, השידור יקטע אותם. וזה עלול להיות מאוד לא נעים. המציאות הזאת חוזרת על עצמה כמעט בכל שבת - אני אומר להם, 'יש לך משפט אחד לסיום'. והם מתחילים להגיד כמה משפטים. מעברי בארצות הברית למדתי שאפשר גם אחרת. שם המנחה אומר, לרוב בטלוויזיה, 'אתה חייב לסיום, ויש לך משפט אחד להגיד לצופים'. והמרואיין אומר משפט אחד. זהו. כאן זה קשה יותר".

איך אתה מסביר את היקף ההאזנה המדהים לתוכנית?

"קיימת התעניינות בהיסטוריה בכלל, בהיסטוריה של המדינה, וזה קורה בקבוצת גיל מסוימת. את הצעירים זה פחות מעניין. בארץ חיים כרבע מיליון זקנים - אני לא אוהב את המילה קשישים - ואני משתדל להביא להם תכנים שירתקו אותם. אני רוצה להאמין שמה שאני אומר לפעמים בתוכנית, משפיע. היום, למשל, בשידור שבו צפית, דיברו על מחקר שיישומו יכול להוזיל בשיעורים עצומים את הנושא של אנרגיה באילת, באמצעות שימוש במי ים סוף. מצד אחד, אני יודע שיש כאן בלגן עצום במדינה, ומי בכלל יקרא ויישם את המחקר הכל כך חשוב הזה. מצד שני, יש בלגן בכל העולם. יש ניצול ורמאויות ושחיתות בכל מקום. אז בסך הכול אני אומר לך - אנחנו לא הכי גרועים". ■

תעודת זהות

ד"ר נוי למד היסטוריה כללית והיסטוריה יהודית, כתב ספרי נוער ששודרו בתוכניות רדיו לילדים ולנוער. בין ספריו - "חולות ופרדסים", "הצריף הישן של גבעת הבוסתן", "רון וג'ודי", "גבעת האירוסים השחורים" ועוד. בשנות ה-70 הגיש ברשת א' את התוכנית "לאם ולילד", וכתב תסכיתים שבהקלטתם גם השתתף. חלק מהספרים צולמו לטלוויזיה.

צילום: מארכיון פרטי